

Λούρος ποταμός: Μια νέα χωμάτινη επαρχιακή οδός που δεν οδηγεί πουθενά

«Δεν φθάνει που η χώρα μας τα τελευταία 50 χρόνια έχασε το 70% των υδροτοπικών της πόρων, τώρα έχουμε και τις βίαιες, καταστροφικές, απaráδεκτες παρεμβάσεις σαν αυτή στον Λούρο, ενώ, την ίδια στιγμή, η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ορίζοντα το 2030 είναι η αποκατάσταση 25.000 χλμ. ποταμών ώστε να γίνουν ποτάμια ελεύθερης ροής». Γράφει ο ιχθυολόγος Γιάννης Πάσχος

Γιάννης Πάσχος 18/11/2022 10:08

Οι αυθαιρέσιες και οι επεμβάσεις στον ποταμό Λούρου έχουν μακρά ιστορία. Δεν ήταν λίγες οι φορές που άλλαξε το φυσικό τοπίο για να διασφαλιστεί νερό για διάφορες χρήσεις, ειδικά σε περιόδους ανομβρίας. Οι ενέργειες όμως αυτές ήταν σημειακές, χωρίς να έχουν τραγικές συνέπειες στη ροή του ποταμού, αν και πάντα επιβάραιναν ως έναν βαθμό την ομαλή λειτουργία της βιολογικής ισορροπίας του. Δυστυχώς, ποτέ δεν τιμωρήθηκε κανείς για τέτοιες παρεμβάσεις και οι μελέτες που έγιναν για τη διαχείριση του ποταμού γρήγορα βρήκαν τη θέση τους σε κάποιο συρτάρι και εκεί παρέμειναν ξεχασμένες. Ποτέ δεν διατυπώθηκε από την πολιτεία ένα σαφές μήνυμα: Μην παρεμβαίνετε αυτοβούλως στον ποταμό. Αντίθετα, τα θέματα του ποταμού Λούρου αποτελούσαν πεδίο άσκησης καλών προθέσεων αρμοδίων και κυρίως των πολιτικών προϊσταμένων τους. Η πρόσφατη όμως παρέμβαση στον ποταμό δεν έχει προηγούμενο, κανένας δεν θα μπορούσε να φανταστεί πως είναι δυνατόν κάποιος να παρέμβει με τέτοιο βίαιο τρόπο και σε τόσο μεγάλη έκταση ισοπεδώνοντας τα πάντα, αλλοιώνοντας το φυσικό περιβάλλον, διαλύοντας την κοίτη του ποταμού, προκαλώντας σε τέτοια έκταση οικολογική καταστροφή.

Σε όλα τα ποτάμια γίνονται έργα αντιπλημμυρικά, αλλά πάντα τα έργα αυτά γίνονται μετά από σχετικές μελέτες και με την παρουσία ειδικού επιστήμονα, προκειμένου να αποφευχθούν παρόμοιες καταστροφές. Συνήθως, οι εργασίες καθαρισμού πραγματοποιούνται από τις όχθες των ποταμών χωρίς να μπαίνουν βαρέα μηχανήματα στην κοίτη, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα μια απρόσκοπτη, έστω και μικρή, παροχή νερού. Και σε αυτές ακόμη τις περιπτώσεις, που τηρούνται οι προδιαγραφές, προκύπτουν σοβαρά προβλήματα που επιβαρύνουν το οικοσύστημα. Όλα αυτά απέχουν πολύ από ό,τι έγινε στον ποταμό Λούρο. Πώς είναι δυνατόν να διανοηθεί ο οποιοσδήποτε εν έτει 2022 ότι θα έμπαιναν μηχανήματα μέσα στην κοίτη του ποταμού με τέτοιο βίαιο τρόπο; Όλα έγιναν, χωρίς -από ό,τι φαίνεται- καμία σχετική μελέτη και χωρίς την παρουσία ειδικού επιστήμονα. Η οικολογική καταστροφή που προκλήθηκε δύσκολα μπορεί να προσδιοριστεί όπως και οι πολυεπίπεδες συνέπειές της. Η θλιβερή εικόνα των νεκρών ψαριών και του γόνου δεν μπορεί να ξεπεραστεί και το χειρότερο είναι ότι καταστράφηκαν τα ενδιαίτηματα, οι περιοχές δηλαδή που οι υδρόβιοι οργανισμοί ζούσαν και αναπαράγονταν. Το φυσικό περιβάλλον όχι μόνο αλλοιώθηκε, αλλά μεταβλήθηκε σε τέτοιο βαθμό που είναι άγνωστη η μελλοντική του εξέλιξη. Η παρόχθια βλάστηση καταστράφηκε, με αποτέλεσμα να εξαφανιστούν τα φυσικά καταφύγια ζωντανών οργανισμών και να μειωθεί η δυνατότητα αυτοκαθαρισμού του νερού, η δε αποψίλωση των οχθών σε άλλες περιοχές του ποταμού εκθέτει την ποτάμια κοίτη σε αυξημένη ηλιακή ακτινοβολία, ενώ οι παρόχθιες λωρίδες δάσους έχουν υποστεί μεγάλη ζημιά. Η αποξήρανση του ποταμού σε τόσο μεγάλη έκταση, πιθανόν μεγαλύτερη των πέντε χιλιομέτρων, σε μια περιοχή που συνορεύει με τις πηγές και αποτελούσε από παλιότερα πεδίο αναπαραγωγής και του ενδημικού είδους πέστροφας, δεν είναι απλά μια οικολογική καταστροφή, αλλά είναι δυστυχώς έγκλημα ενάντια στη φύση. Παράλληλα με την καταστροφή του βιοτόπου, η εκβάθυνση, που έγινε σε ορισμένα σημεία, θα δημιουργήσει νέα πρότυπα ροής, αν επανέλθει το νερό, με αποτέλεσμα στα βαθιά αυτά νέα σημεία να συγκεντρώνεται οργανική ύλη και η αποσύνθεσή της να επιβαρύνει ακόμη περισσότερο την υδρόβια ζωή.

Ένα τέτοιο γεγονός, σαν αυτό που συνέβη στον ποταμό Λούρο, θα ήταν σε μια άλλη χώρα κυρίαρχο, στον βαθμό που καθημερινά γίνεται μεγάλη μάχη για το νερό και τη διασφάλιση της

ομαλής λειτουργίας των υδάτινων συστημάτων, μιας και η κλιματική αλλαγή τον 21^ο αιώνα αποτελεί απειλή έτσι και αλλιώς για πολλά ποτάμια συστήματα. Δεν φθάνει που η χώρα μας τα τελευταία 50 χρόνια έχασε το 70% των υδροτοπικών της πόρων, τώρα έχουμε και τις βίαιες, καταστροφικές, απaráδεκτες παρεμβάσεις σαν αυτή στον Λούρο, ενώ, την ίδια στιγμή, η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ορίζοντα το 2030 είναι η αποκατάσταση 25.000 χλμ. ποταμών ώστε να γίνουν ποτάμια ελεύθερης ροής.

Είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς ότι ο εργολάβος, που ανέλαβε το έργο, προχώρησε σε τέτοια έκτασης καταστροφική παρέμβαση με δική του πρωτοβουλία, αλλά, κι αν ακόμη έτσι έχουν τα πράγματα, σίγουρα υπήρχε ο χρόνος κάποιος να τον σταματήσει πριν ολοκληρωθεί η καταστροφή του ποταμού, η διάλυση της κοίτης του και της παρόχθιας βλάστησης. Εντυπωσιάζουν η προχειρότητα, η άγνοια κινδύνου, η ασχετοσύνη, η επικίνδυνη αντίληψη όσων ανέλαβαν μια τέτοια πρωτοβουλία και αυτοί δεν είναι υπόλογοι μόνο απέναντι στον νόμο, αλλά και στην κοινωνία ως καταπατητές και καταστροφείς της κοινής κληρονομιάς. Όσο για τα επιχειρήματα ότι φταίει η ανομβρία για τον μαζικό θάνατο των ψαριών, δεν αξίζει κάποιος να αναφερθεί. Τα ψάρια πάντα σε καιρό ανομβρίας αναζητούν διεξόδους και αν ακόμη εγκλωβιστούν σε κάποιο σημείο, ποτέ δεν παρατηρείται μαζικός θάνατος όπως στην προκειμένη περίπτωση. Μόνο η αιφνίδια διακοπή του νερού μπορεί να προκαλέσει μια τέτοια θλιβερή απώλεια. Αν η Περιφέρεια Ηπείρου θεωρεί ότι έπραξε καλώς και κάποιοι άλλοι προκάλεσαν αυτή την αδιανόητη οικολογική καταστροφή μην εφαρμόζοντας το σχέδιο καθαρισμού του ποταμού και την πιθανή μελέτη που έπρεπε να ακολουθήσουν, οφείλει να προσφύγει η ίδια στη δικαιοσύνη ξεκαθαρίζοντας τη θέση της και τις κατηγορίες που φαίνεται να τη βαρύνουν.

Δυστυχώς, ο ποταμός αποκόπηκε, η κοίτη ισοπεδώθηκε, ο Λούρος θυμίζει επαρχιακή οδό που δεν οδηγεί πουθενά. Τα κλιμάκια της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Ηπείρου, στις αυτοψίες που πραγματοποίησαν, αναδεικνύουν σε γενικές γραμμές το πρόβλημα και περιγράφουν την οδυνηρή κατάσταση που προέκυψε. Αναμένουμε τη συνέχεια με μια οικολογική καταστροφή να μας βαραίνει όλους μας, δυστυχώς, ο ποταμός δεν αξιώθηκε να συνεχίσει τη φυσική του πορεία... .